

ABRAHAM IZ FREISINGA - VEMO, KDO JE BIL?

Zadnja enciklopedična predstavitev za vse slovenstvo in posebej za Škofjo Loko pomembnega škofa Abrahama iz Freisinga v zgoščenem znanstvenem besedilu ugotavlja¹:

- Podatki o njegovem poreklu in rojstvu še vedno niso znani. Leta 957 je bil posvečen za freisinškega škofa in je umrl 26. maja 994. S spretno politiko si je znal pridobiti naklonjenost nemškega cesarja Otona II. (973–983), da je freisinška škofija dobila obsežen zemljiški kompleks v Kranjski krajini okrog Škofje Loke (cesarski darovnici 30. junija in 23. novembra 973). Jezikoslovec Jernej Kopitar ga je leta 1836 povezal z Brižinskimi spomeniki, najstarejšimi slovenskimi besedili iz zgodnjega srednjega veka (10./11. stoletje), katerih vsaj del naj bi bil napisal, po rodu pa naj bi bil iz Kranjske ali Koroške. Te domneve se je med drugimi oprijel tudi jezikoslovec Rajko Nahtigal, vendar je zgodovinar Milko Kos v takšne povezave upravičeno podvomil in jih zavrnil. -

O pokolenju in delovanju tako za freisinško škofijo kot za slovensko splošno in kulturno zgodovino znamenitega škofa Abrahama so doslej razpravljali številni, za zgodnji srednji vek specializirani nemški in slovenski zgodovinarji, v povezavi z Brižinskimi spomeniki pa tudi jezikoslovci in literarni zgodovinarji. Poglejmo, kaj so nam razkrili in povedali in kaj je dandanašnji o tem še mogoče reči.

I

Najstarejše podatke o škofu Abrahamu je zabeležil koroški zgodovinpisec *Jakob Unrest* (umrl 1500), ki je bil župnik v slovenski fari pri Sv. Martinu nad Dholico pri Vrbskem jezeru. V svoji rokopisni Koroški kroniki iz 15. stoletja² je med drugim zapisal, da so tu, kot je znano, bivali koroški deželni grofje in ustanovitelj samostana (ob cerkvi sv. Primoža in Felicijana na Otoku ob Vrbskem jezeru) palatin Koroške, sedaj imenovani po Gorici in vendar rojeni kot grofje koroški, med katerimi eden, imenovan grof Abraham, je osnoval proštijo ob Vrbskem jezeru ter pet prebend za

¹ Štih 1987, str. 4.

² *Unrest* obj. 1724, 1, str. 523–524; Kos M. 1924, obj. 1985, str. 82.

menihe (duhovnike) in za enega dekana. Tako je Unrest škofa Abrahama prvi uvrstil v rod prednikov goriških grofov, ki so bili tudi koroški palatinski grofje.³

Vsebinsko Koroške kronike je poznal bavarski zgodovinar *Wiguleus Hundt* (1514–1588), ki je leta 1582 v svojo knjigo o Salzburgu uvrstil Unrestov zapis o rodu koroško-goriških grofov in o škofu Abrahamu.⁴ Prepis tega Unrestovega besedila vsebuje tudi rokopis iz leta 1596, ki je shranjen v samostanu premonstratencev na Strachovu v Pragi.⁵ Naslednji koroški zgodovinpisec *Hieronymus Megiser* (ok. 1553–1618) je v svoji Koroški kroniki iz leta 1612 podatke o Abrahamu prevzel od Unresta in Hundta (z napačno letnico Abrahamove smrti 1005).⁶ Tako je storil tudi *Janez Vajkard Valvasor* (1641–1693) v svoji topografiji Koroške iz leta 1688.⁷ Enako velja za goriškega zgodovinpisca *Martina Bavčerja* (1595–1686), ki v svojem rokopisnem delu o zgodovini kraljestva Norika in Furlanije iz druge polovice 17. stoletja trdi, da je škof Abraham iz rodu goriških palatinskih grofov.⁸

Prvi zgodovinar razvoja freisinške cerkve in njenih škofov je bil benediktinec *Karl Meichelbeck* (1669–1734), profesor v opatiji Benediktbeuern ter duhovni svetovalec obeh knezoškofov v Freisingu in Kemptenu.⁹ V svoji knjigi *Historia Frisigensis*¹⁰ iz leta 1724 je opredelil tudi izvor petnajstega freisinškega škofa Abrahama, kar se v prevodu iz izvirnega latinskega besedila v slovenščini bere takole:¹¹ So nekateri, ki pri Hundtu v Metropoli mislijo, da je bil naš Abraham potomec palatinov Koroške, ki so pozneje postali goriški grofje. Zdi se, da te pisce podpirajo tudi istodobne pergamentne listine, ki pravijo, da je Abraham v sosednjih predelih Koroške, in sicer na današnjem Kranjskem, imel nekaj lastnih posesti, s katerimi je precej povečal premoženje svoje freisinške cerkve, kar bo jasno razvidno iz povedanega. Pri negotovi stvari navadno nič gotovega ne trdimo. – Istega leta 1724 je bila objavljena tudi Meichelbeckova kratka freisinška kronika v nemškem jeziku, v kateri se obravnava besedilo v slovenskem jeziku glasi:¹² O tem škofu beremo, da je bil rojen iz tistega visokega rodu na Koroškem, iz katerega so pozneje izšli goriški grofje. In takšno mnenje je podprto s tem, ker je gotovo, da je isti imel v sosednji deželi Kranjski lastna posestva.

Obe Meichelbeckovi knjigi in besedili temeljita na dotedanjih publiciranih in na arhivskih virih, zato sta osnovnega pomena kot izhodišči za nadaljnje obravnavanje o poreklu škofa Abrahama, vendar se med seboj delno razlikujeta. Prvo in daljše latinsko besedilo izhaja iz Hundtove in drugih zgodovinskih piscev razlage o Abrahamovem koroško-goriškem palatinskem oziroma grofovskem sorodstvu, ki naj jo podpira sočasno arhivsko gradivo o njegovih posestvih na Kranjskem, vendar

³ Kos M. 1924, obj. 1985, str. 81, 85.

⁴ Hundt W.1582, str. 40–41; Herder IV, kol. 682 Hundt; Kos M. 1924, obj. 1985, str. 82.

⁵ Kos M. 1924, obj. 1985, str. 82.

⁶ Megiser 1612, str. 685–686; Kos M. 1924, obj. 1985, str. 82 – 83.

⁷ Valvasor 1688, obj.1882, str. 55; Kos M. 1924, obj. 1985, str. 83.

⁸ Bavčer 1663, obj. 1991, str.164, 167, 169, 465 ; Kos M. 1924, obj. 1985, str. 83.

⁹ Herder V, kol. 1541 Meichelbeck.

¹⁰ Meichelbeck 1724 lat.

¹¹ Meichelbeck 1724, obj. 1997, str. 11.

¹² Meichelbeck 1724 nem., str. 81.

avtor sam tega ne more z gotovostjo trditi. Drugo, krajše nemško besedilo pa oboje, Abrahamovo koroško-goriško rodovino in posest na Kranjskem, z gotovostjo potrjuje. Dvosmiselno Meichelbeckovo ugotavljanje o obeh zadevah je odtlej in vse doslej ostalo stalnica pri iskanju pravega odgovora o poreklu škofa Abrahama.

Posebej zanimivi sta ugotovitvi dveh poznejših tujih raziskovalcev. Zgodovinar *Fr. H. Hundt* je bil mnenja, da je bil Abraham član kake odlične bavarske rodbine, po njegovem poznavanju slovanskih jezikov pa so sklepali o roditeljski posesti na Kranjskem in ga takoj dodelili poznejši goriški grofovski hiši.¹⁵ Drugi nemški zgodovinar *Wilhelm Wattenbach* (1819–1897) pa je zapisal,¹⁶ da naj bi bil Slovan.

V slovenskem kulturnem okolju je ime freisinškega škofa Abrahama postalo zanimivo potem, ko so leta 1807 v Bavarski državni knjižnici v Münchnu v nekem srednjeveškem kodeksu odkrili zapise treh najstarejših slovenskih besedil iz konca 10. oziroma začetka 11. stoletja, znanstveno poimenovanih kot Brižinski spomeniki, in zlasti z njihovo prvo znanstveno dokumentirano objavo. Zanj je v letu 1836 poskrbel slovenski jezikoslovec *Jernej Kopitar* (1780–1844),¹⁵ ki je že leta 1822 v neki znanstveni razpravi zapisal,¹⁶ da gre za pripomoček nekega freisinškega misijonarja pri pokristjanjevanju poganskih slovanskih prebivalcev v severni Karantaniji. Sedaj pa je v spremnem znanstvenem komentarju trdil, da je avtor teh slovenskih besedil takratni freisinški škof Abraham, ki ga po rodu imenuje enkrat Karantanec (Carantanus) in drugič Kranjec (Carniolus).¹⁷

Sledeč Kopitarju so se o Abrahamovem rodu oziroma njegovem deželnem poimenovanju v svojih strokovnih in znanstvenih objavah opredeljevali številni slovenski starejši jezikoslovci in zgodovinarji. V svoji rokopisni slovnici slovenskega jezika *Fran Metelko* (1789–1860) ob Brižinskih spomenikih navaja,¹⁸ da je eno izmed besedil "... nagovor, ki ga je imel škof Abraham v Loki, v svoji graščini." Koroški jezikoslovec *Anton Janežič* (1828–1869) ga v svoji slovenski slovnici¹⁹ iz leta 1854 imenuje za "vladiko Abrahama Karantanskega". Jezikoslovec *Franc Miklošič* (1813–1891) ga v znanstveni razpravi o krščanski terminologiji v slovanskih jezikih,²⁰ objavljeni leta 1875, imenuje rojenega Karantanca (einen geborenen Karantanen). Najstarejši slovenski literarni zgodovinar *Josip Marn* (1832–1893) pa leta 1888 po Metelku povzema pripovedovanje,²¹ da je bil Abraham v Loki in morebiti ravno tu imel drugi nagovor iz Brižinskih spomenikov. Literarni zgodovinar *Karel Glaser* (1845–1913) v svoji zgodovini slovenskega slovstva iz leta 1894 piše,²² da je bil Abraham Slovenec. Jezikoslovec *Jakob Sket* (1852–1912) v svoji slovstveni čitanki iz leta 1914 zapiše,²³ da je

¹⁵ Hundt Fr. H. 1878, str. 49-50; Kos M. 1924, obj. 1985, str. 84, 85.

¹⁶ Wattenbach 1858, I, str. 374; Herder VIII, kol. 1421/1422 Wattenbach.

¹⁷ Kopitar 1836.

¹⁸ Kopitar 1822, str. 102; Kos M. 1924, obj. 1985, str. 79.

¹⁹ Kopitar 1836, str. XXXIV, XLI, XLII.

²⁰ Metelko 1825; Marn 1873, str. 124.

²¹ Janežič 1854, str. 120.

²² Miklošič 1875, str.3.

²³ Marn 1888, str. 65.

²⁴ Glaser K. 1894, str. 45.

²⁵ Sket 1914, str. 23; Kos M. 1924, obj. 1985, str. 84.

bil po rodu Karantanec. Jezikoslovec *Rajko Nahtigal* (1877–1958) je leta 1918 v svoji celoviti znanstveni analizi freisinškega kodeksa z vpisi slovenskih besedil²⁴ načelno sprejemal tezo o koroško-goriškem pokolenju škofa Abrahama, opozoril pa je na njegovo med freisinškimi škofi nenavadno svetopisemsko poimenovanje, kar bi tudi moglo kazati na njegovo nenemško pokolenje. Literarni zgodovinar *Ivan Grafenauer* (1880–1964) pa je v svoji zgodovini slovenskega slovstva iz leta 1917 oziroma 1920 trdil,²⁵ da je bil Abraham Karantanec in najbrž Slovenec.

Pregledno, kritično in dokumentirano je vse dotlej znane in objavljene vire ter mnenja in ugotovitve tujih in domačih avtorjev v zvezi s pokolenjem škofa Abrahama obdelal in ocenil zgodovinar *Milko Kos* (1892–1972) leta 1924 v povezavi s svojimi študijami o Brižinskih spomenikih.²⁶ V njih je po vrsti obravnaval sestav celotnega srednjeveškega kodeksa, zapise in vsebine v njem ohranjenih tekstov, paleografsko analizo slovenskih besedil in zgodovinske podatke za datiranje njihovega zapisa ter v zaključnem poglavju vlogo in mesto freisinškega škofa Abrahama pri tem, med drugim tudi o njegovem pokolenju.²⁷

Kos že uvodoma podvomi v verodostojnost Unrestovega sporočila iz druge polovice 15. stoletja o tradiciji, da je škof Abraham koroško-goriško-slovenskega porekla. Po sodbi avstrijskega zgodovinarja *F.X. Kronesa* (1835–1902) naj bi Unrestova kronika bila čisto posebna mešanica zgodovinske resnice, pripovedke in izmišljotine.²⁸ Kos domneva, da se je v Unrestovi fari in na Otoku ob Vrbskem jezeru prepričano ohranila tradicija o škofu Abrahamu, o njegovem pridobivanju posesti za škofijo v Freisingu in o njenem prenosu iz freisinške v koroško grofovsko lastnino ter o sorodstvu med starimi bavarskimi rodbinami in koroško-goriškimi grofi, kar naj bi moglo dati Unrestu podlago za njegovo poročilo o koroško-goriškem pokolenju freisinškega škofa Abrahama. Po prikazu posestniškega in sorodstvenega prepletanja med določenimi bavarskimi, koroškimi in goriškimi grofovskimi rodbinami Kos dopušča samo domnevo, da je bil Abraham v sorodu z bavarsko družino Aribo(nov), prednikov poznejše rodbine goriških grofov. Vendar se ta kontinuiteta in domneva o Abrahamovem pokolenju iz rodu koroških palatinskih ali goriških grofov ali celo za njegov potvorjeni slovenski rod, zaključuje Kos, kljub ponavljanju v znanstveni literaturi ne da dokazati. To svoje spoznanje je M. Kos kmalu zatem (1925) ponovil v Slovenskem biografskem leksikonu kot avtor gesla o freisinškem škofu Abrahamu:²⁹ "... za goriško-koroško oziroma celo slovensko pokolenje Abrahama ... nimamo nobenih verodostojnih dokazov. O Abrahamovem pokolenju piše kot prvi šele nekritični koroški zgodovinpisec Jakob Unrest (u. 1500) ... na kesnih in lokalnih tradicijah."

Potem ko je podrobno obdelal in zavrnil Unrestovo poročilo o Abrahamovem pokolenju, je Milko Kos za druge nemške zgodovinpisce iz 16. in 17. stoletja

²⁴ Nahtigal 1918/19, str. 1–63; Kos M. 1924, obj. 1985, str. 81, 84.

²⁵ Grafenauer I. 1917, str. 304; isti 1920, str. 30–31; Kos M. 1924, obj. 1985, str. 85.

²⁶ Kos M. 1924, obj. 1985, str. 53–87.

²⁷ Kos M. 1924, obj. 1985, str. 79–85.

²⁸ Krones 1872, str. 423 sl.; Herder V, kol. 266 Krones; Kos M. 1924, obj. 1985, str. 85.

²⁹ Kos M. 1925, str. 1.

(Hundt, Megiser, Bavčer) ugotavljal, da so zgolj nekritično ponavljali Unrestove navedbe. Za kronista freisingške cerkve K. Meichelbecka pa je poudaril, da je bil prvi, ki se mu Unrest-Hundtovo sporočilo o rodu škofa Abrahama ni zdelo povsem zanesljivo, saj je svoje podatke komentiral z besedami: "Pri negotovi stvari navadno nič gotovega ne trdimo."²⁹ Opozarja pa tudi na posredno ali pogojno izražanje o tem pri Fr. H. Hundtu in W. Wattenbachu.

Za slovenske avtorje je Kos ugotovil, da je Kopitar prvi uporabil tradicijo o Abrahamovem koroškem pokolenju in ga imenoval Karantanec, vendar tudi Kranjec. Kopitarjevega mnenja o Abrahamovem rodu in pokolenju pa da so se oprijeli vsi drugi domači avtorji in ga naredili celo za rojenega Slovenca. Oznako Karantanec so prevzeli Janežič, Miklošič in Sket, medtem ko je bil za Glaserja Slovenec, za Grafenauerja pa Karantanec ali Slovenec. Posebej je Kos opozoril na Nahtigalovo pripombo o škofovem svetopisemskem poimenovanju in možnem nenemškem pokolenju.

Tako so poslej v slovenski zgodovinski in literarni znanosti obveljala Kosova spoznanja o pokolenju freisingškega škofa Abrahama. O tem priča tudi uvodoma povzeto besedilo sedanjega vodilnega poznavalca starejše slovenske zgodovine *Petra Štiha* iz leta 1987. Med literarnimi zgodovinarji je le *Anton Slodnjak* (1899–1983) v svoji slovstveni zgodovini opozoril na Kopitarjevo mnenje, da je bil Abraham Karantanec,³¹ med jezikoslovci pa je *Jože Toporišič* v razpravi o Brižinskih spomenikih (1996) spomnil na Kopitarjevo opombo o posestvih škofa Abrahama v bližini Šmarne gore.³² Mnenja Kopitarja, Metelka, Marna in Glaserja o Abrahamovem slovenskem poreklu, zapisana v starejših slovenskih literarnozgodovinskih delih, je literarni zgodovinar *Darko Dolinar* ocenil (1996) kot konstrukcijo, ki je vzniknila iz mešanice poznoromantičnega rodoljubnega navdušenja in pomanjkanja znanstvene kritičnosti.³³ Podobnega značaja sta tudi pripovedka pisatelja *Lojzeta Zupanca* (1906–1973) o Abrahamovem bivanju v Škofji Loki in kako mu je zamorski služabnik rešil življenje ob srečanju z medvedom v Poljanski dolini³⁴ ter poldomišlijski pripovedi (1998) *Petra Hawline* o Abrahamovem sodelovanju pri poroki mladega socesarja Otona II. z bizantinsko princeso Teofano v Rimu in o škofovih obiskih pri sorodnikih v Škofji Loki.³⁵

Novo domnevo in še neodgovorjeno vprašanje je kot zadnji med raziskovalci slovenske zgodovinske preteklosti postavil zgodovinar *Vlado Habjan* (1919 - 2003): Ali je najstarejše slovenske zapise prenesel na Bavarsko oglejski duhovnik Abraham iz Gorice, Furlan ali celo Slovenec po rodu in v letih 957 do 994 škof v Freisingu?³⁶ Vendar prepustimo iskanje odgovora na Habjanov izziv prihodnjim zgodovinskim raziskovalcem, ko bodo prišli do možnosti študija po doslej nedostopnih oziroma

²⁹ Meichelbeck 1724, obj. 1997, str. 11; Kos M. 1924, obj. 1985, str. 84.

³¹ Slodnjak 1975, str. 15.

³² Toporišič 1996, str. 158.

³³ Dolinar 1996, str. 394.

³⁴ Zupanc 1964, str. 12–13.

³⁵ Hawlina 1998, št. 1–2, str. 18; isti 2004, str. 8.

³⁶ Habjan 1997, str. 41.

še neodkritih starih oglejskih arhivih, ter na podlagi spoznanj Milka Kosa in drugih domačih in tujih raziskovalcev po študiju starih nemških virov skušajmo spoznati družbeno okolje, iz katerega izhaja škof Abraham iz Freisinga.

II

Po doslej znanih zgodovinskih virih se Abraham iz Freisinga v njih prvič pojavi sredi 10. stoletja. V novembru 955 je umrl Henrik I. (ok. 920-955), od leta 947 vojvoda Bavarske in Karantanije in od 952 tudi Veronske marke in Furlanske krajine ter mlajši brat kralja vzhodnofrankovske države Germanije Otona I. (912-973) iz rodu saških Liudolfingov. Vojvodo Henrika I. je nasledil njegov štiriletni sin Henrik II. (ok. 951-995), vendar je zaradi njegove mladoletnosti vojvodsko regentsko oblast prevzela njegova mati vojvodinja Judita, hčerka prejšnjega bavarskega vojvode Arnulfa (907-937) iz rodu Luitpoldincev. Njen svetovalec pa je postal takratni član ožjega vodstva škofije v Freisingu in njen poznejši škof Abraham.³⁷

Freisingški škof Abraham

V naslednjem letu 956 je Abrahamovo ime navedeno v listini freisingške škofije ob neki zamenjavi posesti, ki je bila izvedena še v času škofovanja njegovega prednika Lantperta Freisingškega. V njej je bil Abraham postavljen pred druge kanonike, ki to zamenjavo potrjujejo, in poimenovan "domnus". Te oznake, po navadah tistega časa, niso dodajali nikomur drugemu kot iz posebno visokega plemstva rojenim možem, hkrati pa njegova posebna prednost

opozarja, da je bil že pred nastopom škofovske časti na nek način bodisi posvečen bodisi zavezan freisingški cerkvi.³⁸

Stara freisingška kronika iz leta 1724 ugotavlja, da je bil Abraham izvoljen za freisingškega škofa v letu 957, kmalu po smrti svojega prednika škofa Lantperta (19. septembra 957). Pri tem obe varianti zapisa (izvirna latinska in okrajšana nemška) dopuščata na podlagi dokumentov iz leta 956 domnevo, da je pred tem bil škofijski kanonik.³⁹ Sodobni freisingški zgodovinar pa ugotavlja,⁴⁰ da so freisingški škofje od cesarja Karla Velikega (768-814) dalje 250 let uživali naklonjenost nemških kraljev in rimskih cesarjev kot člani njihovega spremstva oziroma cesarski škofje. Tako tudi v otonski dobi, začeni s škofom Abrahamom, ki prihaja iz dvorne kapele kralja in cesarja Otona I. Velikega (936-973).

³⁷ Herder IV, kol. 289/290 Heinrich, VI, kol. 1068/1069 Otto; Kos M. 1955, str. 168; Šavli 1990, str. 178, 189.

³⁸ Meichelbeck 1724, obj. 1997, str.11; isti 1724 nem., str. 81.

³⁹ Meichelbeck 1724, obj. 1997, str. 11; isti 1724 nem., str. 81.

⁴⁰ Glaser H. 1990, str. 9.

Salfer Otto I. 936–973.

Cesar Oton I. (933 – 973), iz knjige dr. Alfonsa Steinbergerja Cesar Oton I. Veliki, Regensburg 1908, str. 7

Kdaj, od kod in na kakšen način je Abraham prišel v bližino kralja Otona I., še ni bilo ugotovljeno. Zaupana mu odgovorna dolžnost svetovalca bavarske vojvodske regentinje Judite, ki je bila kraljeva svakinja, in izvolitev za freisingškega škofa, kar se v takratnih družbenih okoliščinah ni moglo zgoditi brez kraljevega vpliva in odločanja, govori, da je domnus Abraham izviral iz ožjega kroga saškega, bavarskega ali karantanskega visokega plemstva, ki mu je vladar zaupal in podeljeval vodilne upravne in cerkvene funkcije. Posebna naklonjenost kraljevsko-cesarske otonske rodbine do škofa Abrahama je razvidna iz vrste dejanj in medsebojnih povezav v času njegovega škofovanja.

O božiču 960, ko je kralj Oton I. bival na Bavarskem, je Abraham v družbi z bavarskim vojvodom Henrikom II. in njegovo materjo Judito posredoval pri izdaji nekih listin o posestih v Karantaniji.⁴¹ Leta 961 je na prošnjo škofa Abrahama in drugih kralj daroval kleriku Diotpertu kraljevsko posestvo pri St.Veitu na Glani in leta 963 podelil Abrahamovemu slovanskemu vazalu Negomiru posestvo nedaleč od Gospe Svete.⁴² V oktobru 967 je bil škof Abraham član cesarjevega spremstva na cerkvenem koncilu v Ravenni, kjer je Oton I. dosegel, da je bil bizantinski cerkveni eksarhat

dokončno priključen cerkveni papeški državi, rimski papež Janez XIII. pa je v Rimu cesarjevega dvanajstletnega sina Otona II. okronal za socesarja. Kot cesarjev spremljevalec je bil Abraham v Rimu tudi spomladi 969.⁴³

V poplačilo za vdano služenje je cesar Oton I., po posredovanju svoje soproge Adelajde in sinu soimenjaka Otona, z darilno listino 28. maja 972 "... v roke nam zelo dragega škofa Abrahama ..." izročil obširna posestva v grofijah Treviso in Vicenza, da jih do svoje smrti obdrži in poseduje v celoti in neokrnjeno, potem pa pripadejo v služenje cerkvi sv. Kandida v Innichenu, ki je spadala pod škofijo v Freisingu.⁴⁴ To je bila prva otonska fevdalna podaritev določenega kolonizacijskega območja Abrahamu oziroma njegovi freisingški škofiji.

⁴¹ Kos M. 1931, obj. 1985, str. 99.

⁴² Grabmayer 1990, str. 326.

⁴³ Meichelbeck 1724, obj. 1997, str. 13; isti 1724 nem., str. 81; Kos M. 1931, obj. 1985, str. 99; Benedik 1996, str. 124–125. – Pri navajanju uporabljenih dokumentov iz 10. stoletja so običajno prevzeti zapisi datiranja v njihovi izvorni stari obliki, razen pri treh, prvič v slovenščino prevedenih in po novem koledarju predatiranih darilnih listinah iz maja, junija in novembra 973, objavljenih v Loških razgledih XX, 1973, str. 11–16 in Loških razgledih 44, 1997, str. 18–21.

⁴⁴ Meichelbeck 1724, obj. 1997, str. 15/16; isti 1724 nem., str. 81; Kos M. 1931, obj. 1985, str. 99; Herder I, kol. 93 Adelheid.

n sich einer ebenso schweren als schwerz

to Imperator Augustus." Kaiserfiegel Otto's des 9ten

Portret cesarja Otona I. na pečatniku, iz knjige dr. Alfonsa Steinbergerja *Cesar Oton I. Veliki, Regensburg 1908*, str.89

škofu v oblast, "... po listini našega izročila spet obnovili, ..."kakor je bilo"...izročeno od naših kraljevskih predhodnikov..."⁴⁵

Najznačilnejše za odnos otonske cesarske rodbine do škofa Abrahama pa so podelilne listine za obširno pokrajino na Kranjskem, na zahodnem bregu Save, po kateri tečeta oba rokava Sore in je imela središče v slovanski naselbini Lonka.⁴⁶ Iz njih je, poleg dobrega poznavanja pokrajine, značilno tudi spoštljivo prijateljstvo otonske rodbine do škofa Abrahama, ki je ostajal zvest svojim nemškim kraljem oziroma cesarjem, a si je moral tudi prizadevati za državniške koristi in cilje bavarske vojvodske rodbine, regentinje Judite in mladega vojvode Henrika, in ob tem delovati v dobro svoje freisinske škofije kot cerkvenega fevdalnega gospodarja.

Ob rodbinskem nasledstvenem sporu med bratrancema, dvaindvajsetletnim Henrikom in osemnajstletnim Otonom, za prevzem vladarskega položaja, je bil sredi junija 973 na državnem zboru v Wormsu, na katerem je sodeloval tudi freisinski škof Abraham, Oton II. potrjen za novega vladarja rimsko-nemškega cesarstva.⁴⁷ Že 30. junija 973 pa je novi cesar podpisal prvo darovnico, s katero je podelil škofu Abrahamu in freisinski cerkvi obširno ozemlje na območju Loke, od potoka Žabnice do porečja Sorice. To posest je po posredovanju svoje matere Adelajde, ovdovele soproge cesarja Otona I., in zvestega podložnika vojvode Bavarske Henrika, podaril "... v last ... našemu zvestemu, nadvse nam dragemu podložniku, ki se imenuje Abraham ...", ki naj jo ima v trdni posesti in sam

Naslednjo že pripravljeno cesarsko darilno listino je dan po smrti Otona I. kot sočasnik in kralj 8. maja 973 podpisal njegov sin Oton II. (961-983). Nanaša se na vrnitev Freisingu odvzetih posesti na zgornjem Koroškem, ki jih je bil že leta 891 vzhodnofrankovski cesar Arnulf Karantanski (887-899) podaril freisinskemu škofu Waldu (884-906). V njej Oton II. ugotavlja, da se je "... častiti Abraham, škof freisinske cerkve..." pritožil, da so bili tej cerkvi krivično in nezakonito odvzeti nekateri kraji v grofijah Pustrica, Lurn in Katubrija, in "... po posredovanju naše spoštovane matere Adelajde in našega nečaka / pravilno: bratranca /, namreč vojvode Henrika..." soglašala s prošnjami, da bi te posesti, ki so bile izročene cerkvi in

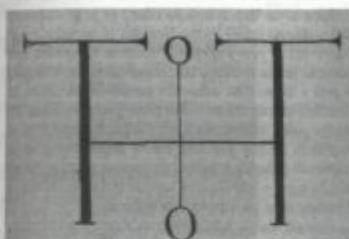
⁴⁵ Meichelbeck 1724, obj. 1997, str. 18 (leto 974 = 973); Glaser H. 1990, str. 9; Grabmayer 1990, str. 329.

⁴⁶ Glaser H. 1990, str. 9.

⁴⁷ Kos M. 1931, obj. 1985, str. 99.

⁴⁸ Meichelbeck 1724, obj. 1997, str. 19 (leto 974 = 973); Kos M. 1931, obj. 1985, str. 99/100.

svobodno presoja, ali jo obdrži, zamenja, izroči ali stori z njo, kar ga bo volja.⁴⁸ Pet mesecev pozneje, ko je v drugi darilni listini 23. novembra 973 prvo daritev potrdil in jo razširil na območje Poljanske Sore (osrednji in spodnji tok brez Žirovske kotline) in Sore z delom Sorškega polja, pa je cesar Oton II. zapisal, da ta del svoje posesti, po prošnjah ljubljene soproge Teofane in dragega bratranca bavarskega vojvode Henrika, prepušča v last in trajno uporabo "... častitemu in nad vse pobožnemu možu Abrahamu, škofu svete freisingške cerkve, ki ga z nami družijo spoštljivo prijateljstvo..."⁴⁹

Podpis cesarja Otona II., po objavi v *Historia Freisingensis, Freising 1724-1729*

O naklonjenosti cesarske rodbine do škofa Abrahama govori tudi darilna listina, ki jo je Oton II. podpisal 28. maja 974. Na prošnjo cesarice matere Adelajde in bavarskega vojvode Henrika so bila škofu Abrahamu vrnjena pred časom odvzeta posestva v zgornji Dravski dolini in v provinci Cadore ob gornjem toku Piave. Tako je sredi sedemdesetih let 10. stoletja škofu Abrahamu in freisingški cerkvi v tem delu cesarstva, poleg posesti v grofijah Vicenza in Treviso, na zgornjem Koroškem pripadalo strnjeno območje od izvira in zgornjega toka Piave, Rienze in Drave, preko

Pustriške doline, Zgornje Dravske doline in Lurnskega polja do Spodnje Dravske doline z verskimi središči v Innichenu, Brezni, Požarnici in Zgornji Beli, v srednji Koroški pa območje Vrbskega jezera s središčem v Otoku, medtem ko je ozemlje na Kranjskem s središčem v Loki šele začelo dobivati prvo (ali vnovično) obliko upravnega organiziranja.⁵⁰

V tem času se je prvotni rodbinski prepir med cesarjem Otonom II. in bavarskim vojvodo Henrikom za nasledstvo na vladarskem prestolu preoblikoval v zaostritev odnosov zaradi bavarskih teženj po večji politični samostojnosti ter upravni moči in veljavi na pridobljenem kolonizacijskem ozemlju njegove vojvodine. V spor je bil vmešan tudi vojvodov mladostni mentor in svetovalec vdove vojvodinje Judite, freisingški škof Abraham. Vendar v poletju 974 snovana širša zarota proti cesarju ni uspela, njeni udeleženci pa so morali v pregnanstvo. Škof Abraham je tako med leti 974 in 983 bival v izgnanstvu na Westfalskem in menda tudi na koroških posestvih svoje škofije. Tudi ponovni poskus bavarskega vojvode Henrika in njegovih pristašev, da bi po smrti cesarja Otona II. (decembra 983) v začetku leta 984 ob podpori bavarskih škofov, med njimi tudi freisingškega Abrahama, namesto mladoletnega cesarjevega sinu Otona III. (rojen 980) prevzel vodstvo nemške

⁴⁸ Meichelbeck 1724, obj. 1997, str. 20/21 (leto 974 = 973); Kos M. 1931, obj. 1985, str. 100.

⁴⁹ Kos M. 1931, obj. 1985, str. 100; Kos Fr. 1906, št. 171, 450; Grafenauer B. 1969, str. 167.

⁵⁰ Meichelbeck 1724, obj. 1997, str. 23, 25; Kos M. 1925, str. 1; isti 1931, obj. 1985, str. 99 - 100.

⁵¹ Meichelbeck 1724, obj. 1997, str. 25, 26; isti 1724 nem., str. 84; Kos M. 1931, obj. 1985, str. 101; Šavli 1990, str. 189/190; Herder I, kol. 1419/1420 Bernward, VIII, kol. 558 Theophano, kol. 1605/1606 Willigis.

⁵² Meichelbeck 1724, obj., 1997, str. 25-26; isti 1724 nem., str. 84; Kos Fr. 1901, obj. 1982, str. 270; isti 1906, 2, št. 490; Kos M. 1931, obj. 1985, str. 101; Blaznik 1973, str. 13.

države, ni uspel.⁵¹ Abraham se odslej ni več mešal v vladarsko politiko, ampak je zvesto izpolnjeval svoje dolžnosti do države in škofije.

Za novega nemškega kralja je bil leta 984 v Aachnu okronan mladoletni Oton III. (cesar 996–1002), državo pa sta kot regentinji vodili vdoveli cesarici mati Teofana in babica Adelajda ob pomoči svetovalca, knezoškofa in državnika Willigisa iz Mainza in kraljevega vzgojitelja Bernwarda iz Hildesheima.⁵² Odnosi med cesarsko rodbino in Abrahamom pa so se v naslednjih letih znova izboljšali, do naklonjenosti, ki jo izpričuje naslednja kraljevska darilna listina.⁵³ Z njo je 1. oktobra 989 kralj Oton III. znova potrdil obe darovnici iz leta 973, s katerima je njegov oče cesar Oton II. podelil škofu Abrahamu ozemlje poznejšega loškega gospostva. To je storil na prošnjo svoje matere Teofane in takratnega bavarskega in karantanskega vojvode Henrika ter "... častnemu možu Abrahamu, škofu svete freisinske cerkve, ki ga z nami družiti spoštljivo prijateljstvo, neki del naše posesti, ki leži v pokrajini z ljudskim izrazom imenovani Kranjska, ... po naši kraljevski oblasti podelili in za trdno prepustili v lastno uporabo ..." V listini je ponovno, vendar ponekod bolj natanko opisan obseg ozemlja in z dodatno opombo o izvzeti Pribislavovi lastnini, ki mu je bila podarjena po kraljevski odločitvi. Potrdilna listina naj bi bila dokaz kraljevske darežljivosti ter jasno in očitno pričevanje, da je bil škof Abraham kralju Otonu III. zelo priljubljen in da se ni samo opral madeža, ki si ga je bil nadel s sodelovanjem v nasledstvenih zarotah proti otonski družini, marveč se je ob vsem tem izkazal za vrednega velike kraljeve naklonjenosti.

Enak odnos kralja Otona III. do Abrahama izhaja tudi iz listine, izdane 7. novembra 992, s katero mu je potrdil darilno listino cesarja Otona I. za posesti v grofijah Treviso in Vicenza. Besedilo med drugim navaja, "... kako je naš zvesti podložnik škof

Cesar Oton III., poklon predstavnikov Rima, Galije, Germanije in Slavonije, srv. iluminacija, iz knjige Jožko Šavli, Slovenska država Karantanija, str. 190

Cesar Oton III. s spremstvom, srv. iluminacija, iz knjige Jožko Šavli, Slovenska država Karantanija, str. 190

Abraham našim očem dal predstaviti ukaz ... našega deda ... cesarja Otona, kako je ..., po posredovanju svoje ljube družice Adelajde, vzvišene cesarice in naše drage babice, pa tudi svojega soimenjaka in našega očeta, nekatere cesarske posesti v tarvisanski grofiji... in v vicentinski grofiji ... izročil v roke njemu zelo dragega škofa z imenom Abraham;... pa je isti že omenjeni častiti Abraham, škof freisinske cerkve, naše Visočanstvo zaprosil, naj mu prav to potrdimo z veljavnostjo naše

⁵¹ Meichelbeck 1724, obj. 1997, str. 27–28; isti 1724 nem., str. 85; Kos M, 1931, obj. 1985, str. 101.

*darovnice. Mi pa iz spoštovanja do naše omenjene babice cesarice Adelajde in zaradi vnetega služenja, s katerim se nam je često izkazal vdanega srca, do njegove pobožne prošnje dobrohotno naklonjeni ... , po ukazu našega Visočanstva cerkvi sv. Kandida v Innichenu ponovno podarjamo, izročamo in potrjujemo: seveda s tem določilo, da isti že omenjeni škof do svoje smrti vse to obdrži in poseduje brez ugovora; po njegovi smrti naj se v celoti povrne in pripade služenju svetega Kandida v Innichenu ...*⁵⁴

To je zadnji med znanimi dokumenti, ki povezujejo škofa Abrahama z vladarsko rodbino kraljev in cesarjev Otonov. Od skupno desetih primerov je bil pri prvih treh Abraham samo med predlagatelji za podelitev fevdalne posesti drugim prosilcem, v preostalih sedmih pa kot prejemnik posesti. Štiri darilne listine mu je v letih 960 do 972 podelil cesar Oton I., štiri naslednje v letih 973 in 974 cesar Oton II., zadnji dve pa v letih 989 in 992 kralj Oton III. Za otonsko rodbino je tudi značilno, da se v vseh fevdalnih darovnicah Abrahamu kot priprošnjici pojavljata cesarici Adelajda in Teofana: Adelajda leta 972 kot soproga cesarja Otona I., leta 973 in 974 kot cesarica regentinja ob mladoletnem sinu cesarju Otonu II. in leta 992 kot soregentinja (do 995) ob mladoletnem vnuku kralju Otonu III.; Teofana pa se pojavi leta 973 kot soproga cesarja Otona II. in leta 989 kot vdova vojvodinja regentinja (do smrti 991) ob mladoletnem sinu kralju Otonu III. Pri večini primerov je poleg ene izmed cesaric kot soglasujoči podpornik udeležen tudi bavarski in karantanski vojvoda Henrik II., v čigar vojvodini so ležala podeljena kraljevska posestva.

Cesarica Adelajda (931-999) je pod vsemi tremi vladarji iz rodbine Otonov imela izjemen vpliv na vladanje. Kot hčerka burgundskega kralja Rudolfa II. je bila najprej poročena z italijanskim kraljem Lotharjem in po njegovi smrti leta 950 postala ujetnica novoizvoljenega kralja Berengarja II. Za pomoč se je obrnila na nemškega kralja Otona I., ki je leta 951 vdrl z vojsko v Italijo, premagal Berengarja in rešil Adelajdo ter se (kot vdovec od 946) z njo leta 951 poročil, tako da je dvajsetletna nekdanja italijanska kraljica ob svojem štiridesetletnem osvoboditelju postala vplivna nemška kraljica oziroma cesarica. Ob smrti Otona I. (973) je njegov osemnajstletni sin (rojen 955, že leta 961 imenovan za kralja, leta 967 za socesarja in leta 972 poročen z bizantinsko princeso Teofano) kot Oton II. postal očetov naslednik, cesarica mati Adelajda pa njegova v vladarskih poslih izkušena svetovalka in učeni menih Ekkehard iz samostanske šole v St. Gallenu vzgojitelj za vodenje cesarstva. Podobno, a še bolj zapleteno je bilo dogajanje okrog nasledstva ob smrti Otona II. (983), ki mu je bilo malo pred tem še uspelo, da je bil sredi leta 983 na zasedanju državnega zbora v Ravenni njegov triletni sin (rojen 980) kot Oton III. izvoljen za nemškega kralja. Zaradi njegove mladoletnosti je vdova cesarica mati Teofana leta 984 kot regentinja postala njegova namestnica, po njeni smrti v letu 991 pa je to dolžnost prevzela šestdesetletna cesarica babica Adelajda in jo opravljala do vnukove polnoletnosti (995).⁵⁵

⁵⁴ Herder I, kol. 93 Adelheid, II, kol. 1746 Ekkehard, VI, kol. 1068 - 1069 Otto, VIII, kol. 558 Theophano; Meichelbeck 1724, obj. 1997, str. 13.

⁵⁵ Meichelbeck 1724, obj. 1997, str. 11-30 (na ustreznih mestih); Herder I, kol. 1420/1421 Bernward, II, kol. 259 Bruno tudi Brun(on), V, kol. 880 Ludolfinger LVIII, kol. 1605/1606 Willigis; Kos M. 1924, obj. 1985, str.78.

Pri vodenju vladarskih poslov so se cesar Oton I. in njegovi nasledniki opirali na državne kanclerje, ki so prihajali iz vrst visokih cerkvenih dostojanstvenikov, škofov oziroma nadškofov in so jih, enako kot vojvode posameznih dežel, vladarji imenovali izmed svojih sorodnikov in prijateljskih plemiških rodbin. V listinah Otona I. se kot prvi cesarski kancler oziroma nadkancler pojavlja njegov nenavadno učeni mlajši brat Bruno (925–965), tudi vojvoda Lotaringije in nadškof v Kölnu ter izredno zaslužen za organiziranje otonskega rimsko-nemškega cesarstva in državne cerkve; iz saške vojvodske rodbine Liudolfingov je bil od 953 tudi cesarjev kancler Liudolf (Liutulf, Liutolfus), poznejši škof v Osnabrücku. Najpomembnejši med kanclerji pa je bil Willigis, poznejši nadškof v Mainzu, zvest čuvar cesarstva in svetovalec tako Otonu I. kot njegovemu sinu Otonu II., zlasti pa obema cesaricama regentinjama Adelajdi in Teofani ter zadnjemu vladarju iz rodbine, Otonu III., čigar skrbnik in vzgojitelj je bil tudi škof Bernward iz Hildesheima. Na otonskih darovnicah freisinškemu škofu Abrahamu se kot visoka cesarska svetovalca pojavljata tudi kanclerja Ruodbert (Rodbert) in Hildibald.⁵⁶ Med bližnjimi rodbinskimi zaupniki in izvajalci cesarskih načrtov je nedvomno bil tudi freisinški škof Abraham. Bil je v krogu cerkvenih izbrancev in fevdalnih obdarovancev cesarja Otona I., spremljevalec in obdarovanec njegovega sinu in naslednika Otona II. in, kljub sporu z njim in njegovim naslednikom, vdan in spoštovan prijatelj cesarsko darežljivega vnuka Otona III. Posebna medsebojna naklonjenost pa je razpoznavna med Abrahamom in obema cesaricama Teofano in zlasti Adelajdo, s katero sta, vsak v svojem okolju in v medsebojni povezavi, spremljala skoraj celotno obdobje otonskega cesarstva, od petdesetih do devetdesetih let 10. stoletja oziroma do svoje smrti (Abraham 994, Adelajda 999).

Abraham pa je bil tesneje povezan še s tretjo pomembno žensko svojega obdobja. Potem ko so se družinske nasledstvene razprtije, nastale po smrti nemškega vzhodnofrankovskega kralja Henrika I. (936), polegale, je njegov naslednik kralj Oton I. svojemu mlajšemu bratu Henriku (roj. ok. 920), vojvodi Bavarske in Karantanije, podelil še Veronsko marko in ga oženil z Judito, hčerko prvega bavarskega vojvode Arnulfa Bavarskega (907 - 937) iz rodu Luitpoldincev. Utemeljitelj tega rodu je bil ožji sorodnik (bratranec) vzhodnofrankovskega nemškega kralja in cesarja Arnulfa Karantanskega (887–899) iz rodu Karolingov, slednjega hči Hedvika pa je bila soproga utemeljitelja dinastije Otonov, saškega vojvode Otona Imenitnega iz rodu Liudolfingov ter babica kralja Otona I. in Juditinega soproga vojvode Henrika I. Bavarskega. Po Henrikovi smrti (954 ali 955) je vojvodinja Judita ob mladoletnem sinu in dednem bavarskem vojvodi Henriku II. (roj. 951) postala njegova regentinja. Za njenega svetovalca in za vzgojitelja mladoletnega vojvode pa je kralj Oton I. določil člana svojega spremstva in poznejšega (957) freisinškega škofa Abrahama.⁵⁷

Vojvodinja regentinja Judita si je prizadevala, da bi Bavarski dosegla čim večjo neodvisnost od cesarske oblasti, škof Abraham pa je iz ozkih zvez z bavarsko

⁵⁶ Kos M. 1931, obj. 1985, str. 99; isti 1955, str. 168–171; Šavli 1990, str. 158, 171, 189; Štih 1991, str. 6; Herder IV, kol. 1146 Judith.

vojvodsko rodbino, posebno z vojvodinjo Judito in mladim vojvodo Henrikom, skušal za svojo freisinško cerkev pridobiti v fevd kar največ še prostih kraljevskih posestev na vzhodnih in jugovzhodnih bavarskih in karantanskih območjih. Bavarska vojvodska dvojica se je tudi pojavljala kot predlagatelj kralju oziroma cesarju, naj podeli Abrahamu in njegovi škofiji določene zemljiške posesti. Škof Abraham pa je postajal podpornik Henrikovih ponovnih prizadevanj, da bi ob ustoličevanju mladoletnih vladarskih kandidatov Otona II. in Otona III. uveljavil svoje rodbinske nasledstvene pravice, zaradi česar sta bila oba, tako bavarski vojvoda kot freisinški škof Abraham, pod Otonom II. za deset let (974–984) izgnana iz domače vojvodine.³⁸

Stari kronisti posebej obravnavajo prijateljstvo med vdovo bavarsko vojvodinjo Judito in njenim svetovalcem freisinškim škofom Abrahamom.³⁹ Judita je namreč izredno spoštovala škofa Abrahama in ga v dvomih prijateljsko vpraševala za nasvet. Zato ni ušla neprijetnim govoricam med ljudmi in je zašla v hude obtožbe, čeprav je bilo znano, da je po moževi smrti spoštovala spolno vzdržnost. Zato se je škof Abraham ob Juditini smrti (umrla je leta 987 kot redovnica v Niedermünstru pri Regensburgu) med pogrebnim obredom odločil braniti njen dober glas. Predno je zaužil hostijo Božjega telesa in vino Božje krvi, se je obrnil proti ljudstvu, počastil pokojnico s hvalnicami in na koncu rekel: "Če pa je kdaj storila sramotno dejanje, s katerim so sleparji oblatili njeno poštenost, naj vsemogočni Oče napravi, da bosta telo in kri njegovega Sina, ki sta drugim odrešilno zdravilo, meni v pogubo in Juditi v odrešenje." Potem ko je to izrekel, je škof Abraham zaužil obredna simbola Kristusovega darovanja - in ostal nepoškodovan. Ljudstvo je verjelo besedam svojega škofa in božjemu preizkusu Juditine čistosti v duhu in na telesu in čast pokojne bavarske vojvodinje je bila oprana.

Razpoložljivi podatki pričajo, da je bil freisinški škof Abraham vse življenje tesno povezan tako z nemško kraljevsko-cesarsko otonsko kot iz nje izhajajočo bavarsko vojvodsko rodbino. Kot je znano, je bil član dvorne kapele cesarja Otona I. in škofijski kanonik. S cesarjevim soglasjem je postal leta 955 svetovalец bavarske vojvodske regentinje Judite in vzgojitelj njenega sinu in cesarjevega nečaka, mladega bavarskega vojvode Henrika, ter leta 957 škof v Freisingu. Leta 967 je spremljal cesarja na cerkveni sinodi v Ravenni in v Rimu ob kronanju svojega sinu Otona II. za socesarja ter ponovno še leta 969. Pri cesarju je v letih 960 in 961 posredoval za podelitev posesti vazalom v Karantaniji, Oton I. pa je leta 972 nekatere posesti na območju Innichena izročil v roke zelo dragega mu škofa Abrahama, da jih obdrži do smrti.

Z udeležbo na državnem zboru v Wormsu leta 973 je Abraham podprl ustoličenje Otona II. za novega vladarja nemške države. Novi cesar pa je že v prvem letu svojega vladanja (973), na posredovanje cesarice matere Adelajde in soproge cesarice Teofane, freisinški cerkvi vrnil nekdanje podeljene in nato odvzete posesti na zgornjem Koroškem ter Abrahamu daroval obširno novo posest v deželi Kranjski. V darovnicah se obrača nanj z oznakami kot na primer: častiti Abraham, škof

³⁸ Meichelbeck 1724, obj. 1997, str. 21–25; isti 1724 nem., str. 82–84; Kos M. 1931, obj. 1985, str. 99–101; isti 1955, str. 168–171; Šavli 1990, str. 187–190.

³⁹ Meichelbeck 1724, obj. 1997, str. 29–30; isti 1724 nem., str. 85; Herder IV, kol. 1146 Judith.

freisinške cerkve; v last našemu zvestemu, nadvse dragemu podložniku; častitemu in nadvse pobožnemu možu Abrahamu, ki ga z nami družijo spoštljivo prijateljstvo.

Po končanem Abrahamovem izgnanstvu in nekaj let po prevzemu oblasti je Oton III., po posredovanju svoje matere regentinje Teofane, najprej leta 989 Abrahamu potrdil darovnico svojega očeta Otona II. iz leta 973 in jo naslovil: častitemu možu Abrahamu, škofu svete freisinške cerkve, ki ga z nami družijo spoštljivo prijateljstvo. Nekdanjo darovnico svojega deda Otona I. iz leta 972, podprto s spominom na babico Adelajdo in očeta Otona II., pa je leta 992 potrdil na prošnjo: našega zvestega podložnika, dedu zelo dragega, častitega Abrahama, škofa freisinške cerkve in zaradi vnetega služenja, s katerim se je često izkazal vdanega srca.

Vsi trije kralji oziroma cesarji Otoni so imeli do škofa Abrahama spoštljiv in prijateljsko naklonjen odnos in poudarjali njegovo priljubljenost, vdanost in zvestobo. Ves čas svojega bivanja na dvoru sta mu bili naklonjeni tudi obe otonski cesarici Adelajda in Teofana, pri čemer sta s prvo spremljala skoraj pol stoletja otonskega nemško-rimskega cesarstva. Še tesnejše in odgovornejše je bilo Abrahamovo sodelovanje z bavarsko vdovo vojvodinjo Judito pri opravljanju deželnih regentskih poslov in usposabljanju mladoletnega vojvode Henrika zanje ter v njegovih uporniških prizadevanjih zoper Otone za uveljavitev svoje rodbinske pravice do vodenja države.

Naklonjenost, ki jo je škof Abraham užival v otonski kraljevo-cesarski in v vojvodski bavarski rodbini, govori, da je tudi on pripadal ožjemu krogu sorodnikov oziroma prijateljev iz saškega, bavarskega ali karantanskega visokega plemstva, ki so uživali zaupanje vladarja Otona I. in njegovih naslednikov, da so jim podeljevali položaje vojvod v posameznih nemških deželah ali jih imenovali za visoke cerkvene dostojanstvenike (škofi, nadškofi) ter jih obdarovali z obsežnimi fevdalnimi posestmi. Da bi med tovrstne cesarske izvoljence spadal tudi Abraham iz Freisinga, navaja že njegova oznaka "domnus", ki je veljala v posebno visokem plemstvu rojenim osebam.⁶⁰ Njegovo rodovno povezavo pa bi mogli na eni strani iskati med sodobniki in predniki rodbine saških Otonov iz rodu Liudolfingov in v njihovi ženski povezavi na eni strani s potomci cesarja Arnulfa Karantanskega iz rodu Karolingov in na drugi strani preko hčerke vojvode Arnulfa Bavarskega z bavarsko in karantansko vejo rodu Luitpoldincev, katerih začetnik je tudi bil v ožjem sorodstvu z Arnulfom Karantanskim iz rodu Karolingov.⁶¹ Časovno pa bi mogel pripadati generacijskim sodobnikom cesarja Otona I., s to razliko, da je cesar umrl že leta 973 (v starosti 61 let), kakih dvajset let mlajši Abraham pa šele leta 994. Vendar vsa dosedanja raziskovanja Abrahamovega porekla v tej smeri rodovnih povezav doslej sploh še niso bila niti nakazana in sprejeta kot možna niti ne poizkušana.

⁶⁰ Herder VI, kol. 1068 Otto; Meichelbeck 1724, obj. 1997, str. 11; isti 1724 nem., str. 81.

⁶¹ Šavli 1990, str. 158, 171, 189 in rodovnik; Štih 1991, str. 6 in rodovnik.

III

Vsa dosedanja iskanja in ugotovitve, od kod izhaja freisinški škof Abraham, temeljijo na najstarejši znani omembi njegovega imena v drugi polovici 15. stoletja, ki se z mnenji in ugotovitvami uvodoma predstavljenih raziskovalcev vlečejo do današnjih dni. Kronist Jakob Unrest je v svoji Koroški kroniki zapisal, da je bil grof Abraham, škof v Freisingu, rojen deželnim palatinskim grofom v Karantaniji, ki so bili pozneje poimenovani za goriške grofe. Ta podatek je med drugimi prevzel tudi prvi uradni freisinški škofijski zgodovinar Karl Meichelbeck in leta 1724 v svoji Freisinški zgodovini ugotavljal, da je bil škof Abraham potomec karantanskih palatinov, ki so pozneje postali goriški grofje. Slovenski zgodovinar Milko Kos je dvesto let pozneje, leta 1924 podvomil v verodostojnost Unrestovega sporočila in dopustil samo nedokazljivo domnevo, da je bil Abraham v sorodstvu z bavarsko rodbino Aribonov, prednikov poznejše rodbine goriških grofov; sodobni raziskovalci Bogo Grafenauer, Jožko Šavli in Peter Štih pa ugotavljajo, da gre za sorodstvo in nasledstvo starih bavarskih in karantanskih rodbin Hartvik in Aribo ter goriških grofov. – Poglejmo torej, kaj nam o možni povezavi Abrahama iz Freisinga s temi grofovskimi rodbinami povedo doslej znani podatki.

Srednjeveška fevdalna rodbina goriških grofov se v zvezi z Gorico prvič omenja šele v dvajsetih letih 12. stoletja, njeni začetki pa so povezani z rodbino Hartvikov, ki so bili veja rodbine Ariboncev. Med najstarejšimi znanimi zapisi imena Aribo (tudi Arbeo) je poimenovanje četrtega škofa v Freisingu (764–784), zaupnega svetovalca bavarskega vojvode Tasila (748–788) in biografa ustanovitelja freisinške škofije sv. Korbinijana.⁶² Mejni grof Aribon je bil najprej na čelu karantanske grofije in v letih ok. 895 – 898 namestnik cesarja vzhodnofrankovske države Arnulfa Karantanskega (896–899) v Vzhodni krajini.⁶³ V sorodstvu z Aribonci je verjetno bil karantanski grof Otokar, lastnik grofije ob zgornji Muri, čigar sinu Aribu je Arnulfov naslednik kralj Ludvik Otrok (899–911) leta 904 podaril nekaj kmetij.⁶⁴ Predhodniki rodbine Hartvik so bili v drugi polovici 9. stoletja grofje na Salzburškem, prvi znani nosilec imena Hartvik pa je bil v letih 923–935 odvetnik salzburškega nadškofa in preko svoje soproge, hčerke grofa Sigiharda (849–906), sorodnik cesarja Arnulfa.⁶⁵ Hartvikov vnuk, tudi Hartvik imenovan, je bil od leta 953 valpot v Karantaniji in od leta 976 palatinski grof Bavarske ter kot zaupnik cesarjev Otona I. in Otona II. najpomembnejši član svoje rodbine.⁶⁶ Preko svoje soproge iz rodbine Luitpoldincev je bil ožji sorodnik družine karantanskega grofa Ariba (ok. 977), ki je imela posesti v Rožu in predvsem v Podjuni; njegov brat Albuin je bil škof v Brixenu (977–1006) in lojalno podpiral cesarja Otona II., ki mu je v dosmrtni fevd med drugim predal obsežna dvora Ribnica (977) in Beljak (Villach 979) na območju

⁶² Meichelbeck 1724 nem., str. 45–54; Herder I, kol. 624 Aribo.

⁶³ Kos Fr. 1899, obj. 1982, str. 237; Šavli 1990, str. 165.

⁶⁴ Šavli 1990, str. 163, 164.

⁶⁵ Šavli 1990, str. 182, 184.

⁶⁶ Grafenauer B. 1952, str. 253, 260, 296, 298; isti 1977, obj. 2000, str. 253; Šavli 1990, str. 181, 182, 184; Štih 1996, str. 86.

Vrbskega jezera.⁶⁷ Nečak prej navedenega Hartvika in sin njegovega brata Sigiharda grof Engelbert (963-ok. 1000) je postal začetnik rodbine poznejših goriških grofov in je pridobil posesti na Lurnskem polju in v Pustriški dolini (verjetno od Otvina, grofa Lurna in Pustrice iz 995, vse drugo ozemlje je bilo v posesti cerkvenih fevdalcev, predvsem iz Freisinga), tako da so bili njegovi sinovi: Meginhard ali Mainhard grof v Lurnu (1022/39-ok. 1055), Engelbert grof v Pustrici (1022 - 1039) in odvetnik v Brixenu, Hartvik pa škof v Brixenu (1022-1039).⁶⁸ Sin valpota in palatinskega grofa Hartvika Aribosa se je poročil ali z vdovo ali s hčerkama pustriškega grofa Engelberta, po očetovi smrti (1026) pa podedoval naslov bavarskega palatinskega grofa in ko je leta 1102 umrl brez direktnega potomstva, sta vse Aribove, očetove in materine pravice in časti podedovala Aribova priženjena posinovljenca: Engelbert naslov palatinskega grofa (1107-1122), dedno odvetništvo v Millstattu in posesti v Lurnski grofiji, Mainhart pa se je leta 1124 prvi začel imenovati Goriški grof.⁶⁹

Po predstavljenih podatkih je moč spremljati razvojno pot Aribonsko-Hartvikovske razvojne linije prednikov in iz nje izhajajoče rodbine Goriških grofov.⁷⁰ S tem se potrjuje in dopolnjuje sicer nedokazana domneva Milka Kosa in prvotna informacija Jakoba Unresta o možnem sorodstvu škofa Abrahama iz Freisinga z zgodnjerednjeveškimi plemiškimi rodbinami iz 10. stoletja v Karantaniji in na Bavarskem. Generacijsko bi škofa Abrahama mogli uvrstiti med sodobnike karantanskega valpota in bavarskega palatinskega grofa Hartvika (953-1026): oba sta se v zgodovinski dokumentaciji pojavila sredi petdesetih let 10. stoletja in oba sta pripadala ožjemu krogu zaupnikov in fevdalnih obdarovancev vseh treh nemških kraljev in rimskih cesarjev Otonov iz druge polovice 10. stoletja.

IV

Za zaključek tega pregleda dosedanjih zgodovinskih raziskovanj in njihovega komentiranja si odgovorimo na uvodoma postavljeno vprašanje: Kaj nam povedo in kdo je bil škof Abraham iz Freisinga?

Izhaja iz rodbine visokega saškega, bavarskega ali karantanskega deželnega plemstva v 10. stoletju (zadnji Karolingi, Aribonci, Harviki, Luitpoldinci, Liudolfingi, Otoni). Ves čas je bil v službi katoliškega krščanstva, in sicer najprej kot član dvorne kapele nemško-rimskega cesarja, nato višji duhovnik oziroma kanonik stolne cerkve in potem 15. škof škofije v Freisingu na Bavarskem. Lojalno je v državnem zboru podpiral vladajočo kraljevsko-cesarsko rodbino pri ustoličevanju za kralja oziroma cesarja, bil je njegov zaupnik in spremljevalec na cerkvenih sinodah, na vladarskih potovanjih po nemških in sosednjih deželah in v Vatikanu ter na vojaških pohodih za urejanje odnosov znotraj države in v obrambo nemško-rimskega cesarstva pred zunanjimi sovražniki. Bil je svetovalec in zaščitnik bavarske vojvodske regentinje, vzgojitelj mladoletnega bavarskega vojvode in obema zvest podpornik pri dinastičnih nasledstvenih sporih.

⁶⁷ Štih 2004, št. 30 in 31.

⁶⁸ Kos M. 1924, obj. 1985, str. 85-86; Grafenauer B. 1979, str. 162; Šavli 1990, str. 182, 184, 186.

Škof Abraham iz Freisinga je bil lastnik številnih manjših in večjih od vladarja preko njega freisinški cerkvi podarjenih fevdalnih posestev, vključno z ustanovitvijo Loškega gospostva na Kranjskem. Bil je organizator in izvajalec misijonarskega pokrščevanja med slovanskim (slovenskim) prebivalstvom ter pri tem zaslužen za zapis in ohranitev najstarejših verskih besedil v starem slovenskem jeziku, tako imenovanih Brižinskih spomenikov. Brez dvoma je zapisana besedila razumel, jih uporabljal pri svojem versko vzgojnem delu in slovenski jezik obvladoval vsaj za potrebe cerkvenega delovanja. Občasno je tudi obiskoval freisinške posesti med karantanskimi Slovenci na območju Vrbskega jezera, Lurnskega polja in Pustriške doline.

Ob vsem povedanem pa noben dokument ne govori in tudi ni mogoče sklepati, da bi škof Abraham iz Freisinga morda bil karantanoslovenskega ali goriškega porekla oziroma, da bi kdaj obiskal freisinško škofovsko posest v deželi Kranjski, Loško gospostvo. Morda bodo o tem in o drugih še nerazrešenih vprašanjih iz življenja in delovanja Abrahama iz Freisinga prišli do novih spoznanj prihodnji slovenski in tuji raziskovalci za slovensko zgodovinsko preteklost pomembnih domačih slovenskih, koroških, bavarskih, saških in nemških državnih in oglejskih srednjeveških arhivskih virov, samostanskih in cerkvenih kronik in plemiških rodov.

⁴⁹ Kos M. 1924, obj. 1985, str. 85–86; Grafenauer B. 1952, str. 298; Šavli 1990, str. 182; Štih 1987, št. 1, str. 42–43; isti 1989, str. 288; isti 1996, str. 86; isti 2004, št. 31.

⁵⁰ Rodoslovno gradivo za naše razpravljanje je skromno in nepopolno. Raztreseno je med besedili citiranih avtorjev, delne rodovnike za posamezne rodbine sta sestavila samo Šavli (Slovenska država Karantanija, 1990: Karolingi, Luitpoldinci, Hartviki, Goriški, Spanheimi) in Štih (Enciklopedija Slovenije 3/1989 in 5/1991: Karolingi, Goriški grofi). Ob tem prihaja pri posameznih osebah do neskladja med podatki, v našem primeru zlasti v zvezi s karantanskim valpotom in bavarskim palatinskim grofom Hartvikom in njegovim sinom Aribom. Po Šavliju (1990) je Hartvik imel dve hčeri, med katerima je bila Adala poročena z Aribom, ki je nato kot zet in ne kot sin nasledil svojega tasta kot palatin na Bavarskem. Da je bil Aribom Hartvikov sin, pa je prvi ugotovil že Grafenauer (1952). Tako trdi tudi Štih (1987, 1989), čeprav na drugem mestu (1996, 2004) direktno ali posredno citira (po Šavliju) Aribovo poroko s Hartvikovo hčerjo Adalo, torej s svojo sestro. V zvezi z Aribovimi porokami so sploh problemi. Po Šavliju naj bi bili Aribovi ženi (poleg Adale) tudi hčerki pustriškega grofa Engelberta Vilipurga in Liutgarda. Kos (1924) pa ugotavlja, da je bil Aribom poročen z vdovo tega grofa Engelberta (+ 1039 ?) Liutkardo in, ker je ostal brez direktnih potomcev, prenesel na njena sinova iz prvega zakona in svoja posvojenca Engelberta in Mainharda naslov palatinskega grofa in vse družinsko imetje. Štih (1987) je pozneje opomnil, ali je bila ta Luikarda res vdova in morda ne njena hči istega imena, ter opozoril na Grafenauerjev (1955) podatek, da je bila Liutgarda tudi hči grofa Majnharda (Meginharda) iz Lurna, Engelbertovega brata. V rodovnik Goriških grofov pa je Štih (1989) vpisal Hartvika kot Aribovega očeta in Liutgardo, vdovo po grofu Majnhardu v Lurnski grofiji, kot njegovo drugo ženo; med njune naslednike je uvrstil tudi dva v mladosti umrli sinova Hartvika in Pota (morda otroka iz Aribovega prvega zakona?). Tudi pri nadaljnjem razpletu rodu goriških grofov ostajajo različice med ugotovitvami Kosa, Šavlija in Štiha, ki pa ne vplivajo na iskanje rodovnih povezav škofa Abrahama iz Freisinga.

Literatura

- Bavčer (Baucer) Martin, *Historia rerum Noricarum et Foro-Julensium*. (Rokopis iz 1663, prepis iz 1777 v NUK Ms 56. Slovenski prevod Valentina Z. Jelinčiča): Zgodovina Norika in Furlanije. Ljubljana 1991. (Cit. Bavčer 1663, obj. 1991)
- Benedik Metod, Papeži. Ljubljana 1996. (Cit. Benedik 1996)
- Blaznik Pavle, Škofja Loka in Loško gospostvo (973-1803). Škofja Loka 1973. (Cit. Blaznik 1973)
- Dolinar Darko, Brižinski spomeniki kot problem slovenske literarne zgodovine. Zbornik Brižinski spomeniki, Ljubljana 1996. (Cit. Dolinar 1996)
- Glaser Hubert, Vorwort. Hochstift Freising, München 1990. (Cit. Glaser H. 1990)
- Glaser Karel, Zgodovina slovenskega slovstva I. Ljubljana 1894. (Cit. Glaser K. 1894)
- Grabmayer Johannes, Freising in Kärnten. Hochstift Freising, München 1990. (Cit. Grabmayer 1990)
- Grafenauer Bogo, Ustoličevanje koroških vojvod in država karantanskih Slovencev. Ljubljana 1952. (Cit. Grafenauer B. 1952)
- Grafenauer Bogo, Zgodovinarjeva paralegomena k novi izdaji Freisinških spomenikov. Časopis za zgodovino in narodopisje n.v. 5. (XL), Maribor 1969. (Cit. Grafenauer B. 1969)
- Grafenauer Bogo, Karantanski temelji koroške zgodovine. Zgodovinski časopis 31, 1977, ponatis v Karantanija, Ljubljana 2000. (Cit. Grafenauer B. 1977, obj. 2000)
- Grafenauer Bogo (soavtor), Zgodovina Slovencev. Ljubljana 1979. (Cit. Grafenauer B. 1979)
- Grafenauer Bogo, Karantanija. Ljubljana 2000. (Cit. Grafenauer B. 2000)
- Grafenauer Ivan, Kratka zgodovina slovenskega slovstva I - II. Ljubljana 1917 - 1919, 1920. (Cit. Grafenauer I. 1917)
- Habjan Vlado, Mejniki slovenske zgodovine. Ljubljana 1997. (Cit. Habjan 1997)
- Hawlina Peter, Kranjska in zamorc s krono. (Poglavlje: Nekoč je živel kralj.) Drevesa 5, Ljubljana 1998. (Cit. Hawlina 1998)
- Hawlina Peter, Po sledih Brižinskih spomenikov. Gorenjski glas LVIII, št. 44, Kranj 4. 6. 2004. (Cit. Hawlina 2004)
- Herders Konversations-Lexikon. Band I - Freiburg 1902 - . (Cit. Herder I -)
- Hundt Friedrich Hector, Bayrische Urkunden aus dem XI und XII Jahrhundert . Abhandlungen d. k. bayrischen Akademie der Wissenschaften, III. Cl., XIV. Bd., 2. Abth., München 1878. (Cit. Hundt Fr. H. 1878)
- Hundt Wiguleus, Metropolis Salisborgensis. Ingolstadii 1582. (Cit. Hundt W. 1582)
- Janežič Anton, Slovenska slovnica s kratkim pregledom slovenskega slovstva ter z malim cirilskim in glagolskim berilom za Slovence. Celovec 1854. (Cit. Janežič 1854)
- Kopitar Jernej, Josephi Dobrowsky...Institutiones ...linguae slovenicae dialecti veteris ... Jahrbücher der Literatur 17, Wien 1822. (Cit. Kopitar 1822)
- Kopitar Jernej, Glagolita Clozianus. Vindobonae 1836. (Cit. Kopitar 1836)
- Kos Fran, Cesar Arnulf kot vladar v slovenskih pokrajinah. Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko IX, Ljubljana 1899, ponatis v Izbrano delo, Ljubljana 1982. (Cit. Kos Fr. 1899, obj. 1982)
- Kos Fran, Zgodovinske črtice o kranjski deželi. Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko XI, Ljubljana 1901, ponatis v Izbrano delo, Ljubljana 1982. (Cit. Kos Fr. 1901, obj. 1982)
- Kos Fran, Gradivo za zgodovino Slovencev v srednjem veku. Druga knjiga (l. 801 - 1000). Ljubljana 1906. (Cit. Kos Fr. 1906)
- Kos Fran, Izbrano delo. Ljubljana 1982. (Cit. Kos Fr. 1982)
- Kos Milko, Paleografske in historične študije k freisinškim spomenikom. Časopis za jezik, književnost in zgodovino IV, Ljubljana 1924, ponatis v Srednjeveška kulturna, družbena in politična zgodovina Slovencev, Ljubljana 1985.(Cit. Kos M. 1924, obj. 1985)
- Kos Milko, Abraham. Slovenski biografski leksikon 1. zv., Ljubljana 1925. (Cit. Kos M. 1925)
- Kos Milko, Nove študije k freisinškim spomenikom. Časopis za jezik, književnost in zgodovino 8, Ljubljana 1931, ponatis v Srednjeveška kulturna, družbena in politična zgodovina Slovencev, Ljubljana 1985. (Cit. Kos M. 1931, obj. 1985)
- Kos Milko, Zgodovina Slovencev od naselitve do 15. stoletja. Ljubljana 1955. (Cit. Kos M. 1955)
- Kos Milko, Srednjeveška kulturna, družbena in politična zgodovina Slovencev. Ljubljana 1985. (Cit. Kos M. 1955)
- Krones Franz X., Die österreichische Chronik Jakob Unrest's. Archiv für österreichische Geschichte, 48, Wien 1872. (Cit. Krones 1872)

- Marn Josip, Ježičnik. Ljubljana 1888. (Cit. Marn 1888)
- Megiser Hieronim, Chronica des löblichen Ertzhertzogthumbs Kharndten. Leipzig 1612. (Cit. Megiser 1612)
- Meichelbeck Karl, Historia Frisingensis. Tomus I. Augustae Vindel. et Graecii 1724. (Cit. Meichelbeck 1724 lat.)
- Meichelbeck Karl, Kleine Freysingische Chronica oder Historia, Freysing 1724. Freising 1977 (faksimile). (Cit. Meichelbeck 1724 nem.)
- Meichelbeck Karl, Abraham, XV. freisinski škof. Loški razgledi 44, Škofja Loka 1997. (Slovenski prevod Martina Benedika iz Meichelbeck 1724 lat.) (Cit. Meichelbeck 1724, obj. 1997)
- Metelko Franc, Lehrgebäude der slowenischen Sprache im Königreiche Illyrien und in den benachbarten Provinzen. (Rokopis 1825.) (Cit. Metelko 1825)
- Miklošič Franc, Die christliche Terminologie der slavischen Sprachen. Denkschrift der k.k. Akademie der Wissenschaften, Phil. - hist. Classe, 24, Wien 1875. (Cit. Miklošič 1875)
- Nahtigal Rajko, Freisingensia I in II. Časopis za znanost in narodopisje 12, Maribor 1915. (Cit. Nahtigal 1915)
- Nahtigal Rajko, Freisingensia III. Časopis za jezik, književnost in zgodovino 1, Ljubljana 1918/19. (Cit. Nahtigal 1918/19)
- Sket Jakob, Slovenska slovstvena citanka za 7. in 8. razred srednjih šol. Celovec 1914. (Cit. Sket 1914)
- Slodnjak Anton, Obrazi in dela slovenskega slovstva. Ljubljana 1975. (Cit. Slodnjak 1975)
- Šavli Jožko, Slovenska država Karantanija. Koper, Dunaj, Ljubljana 1990. (Cit. Šavli 1990)
- Štih Peter, Abraham. Enciklopedija Slovenije 1, Ljubljana 1987. (Cit. Štih 1987)
- Štih Peter, Goriški grofje in oblikovanje pokrajine ob Soči na Krasu v deželo. Zgodovinski časopis 41, Ljubljana 1987. (Cit. Štih 1987)
- Štih Peter, Goriški grofje. Enciklopedija Slovenije 3, Ljubljana 1989. (Cit. Štih 1989)
- Štih Peter, Karolingi. Enciklopedija Slovenije 5, Ljubljana 1991. (Cit. Štih 1991)
- Štih Peter, Listina kralja Henrika II. za briksenškega škofa Albuina in njegovo škofijo z dne 10. 4. 1004, Trient. Gorenjski glas LVII, št. 30 in 31, Kranj 16. in 20. 4. 2004. (Cit. Štih 2004)
- Štih Peter in Vasko Simoniti, Slovenska zgodovina do razsvetljenstva. Celovec 1996. (Cit. Štih 1996)
- Toporišič Jože, Kopitarjeva izdaja Brižinskih spomenikov v Cločevem glagolitu. Zbornik Brižinski spomeniki, Ljubljana 1996. (Cit. Toporišič 1996)
- Unrest Jakob, Cronicon Carinthiarum. (Rokopis, 2. pol. 15. stoletja, obj.) S. F. Hahn, Collectio monumentorum et recentium. Brunsvigae 1724) (Cit. Unrest obj. 1724)
- Valvasor Janez Vajkard, Topographia Archiducatus Carinthiae antiquae et modernae completa. Nürnberg 1688, ponatis: Das Erz-Herzogthum Kärndten, Novo mesto 1882. (Cit. Valvasor 1688, obj. 1882)
- Wattenbach Wilhelm, Deutschlands Geschichtsquellen, 1, 1858. (Cit. Wattenbach 1858)
- Zupanc Lojze, Kamniti most. Ljubljana 1964. (Cit. Zupanc 1964)

Zusammenfassung

Abraham aus Freising – wissen wir, wer er war?

Die genealogische geschichtliche Forschung ist ein Beitrag zur Antwort über die Herkunft einer für die slowenische Kultur und die Geschichte von Škofja Loka bedeutenden Persönlichkeit, Bischof Abraham aus Freising. Das Einleitungskapitel stellt die bisherigen Erörterungen zahlreicher deutschen und slowenischen Historiker darüber vor, ob Bischof Abraham karantanischer, Krainer oder Görzner, deutscher oder slowenischer Herkunft war. Im Zentralkapitel wird das soziale Umfeld, in dem er tätig war, behandelt, vor allem seine Beziehungen mit der Dynastie der deutschen Könige und Kaiser Ottonen und mit der Familie der bayerischen Herzöge Heinrichs. Im Schlusskapitel wird festgestellt, dass Bischof Abraham aus Freising aus einer Familie des sächsischen, bayerischen oder karantanischen Hochadels im

10. Jahrhundert stammt. Er war Mitglied der Hofkapelle deutsch-römischer Kaiser, ihr Vertrauensmann und Begleiter, Berater und Beschützer der bayerischen Herzogsfamilie. Durch diese Beziehung wurde er Bischof in Freising und gewann umfangreiche Feudalgüter in Bayern, Tirol, Karanthenien, im Land Krain und Friaul. Im Dienst des katholischen Christentums war er Organisator und der Ausführende der Christianisierung unter der heidnischen slowenischen Bevölkerung. Dabei war er verdienstvoll für die Niederschrift und Erhaltung der ältesten Texte in altslowenischen Sprache, der Freisinger Denkmäler. Aus den bisherigen wissenschaftlichen Dokumenten kann man aber keinen Schluss darauf ziehen, dass er karanthanischer Herkunft, Krainer, Görzzer bzw. friaulischer slowenischer Herkunft wäre und dass er in irgendwelcher persönlichen Beziehung mit seinem Besitz in Loka und mit dem Patriarchat in Aquilea wäre.